



ИГИЛЕНДИРИУ

Нальчикде жолланы тапландырадыла

Казбек Коков Нальчикде жолкырулуш эм тапландыруу ишле кылай баргъанларына кырагъанды. Республиканы оңуочусу кесини телеграмм-каналында Къабарты-Малкъарга 100 жыл болгъаны бла байламлы байрамга хазырлануу уллу ишлени юсюнден айтханды, деп билдиргенди республиканы оңуочусуну пресс-службасындан.

«Биогун шахар округну транспорт аслам жюриген төрт уллу орамларына кырагъанма, шендо алада комплексли жол ишле бардырыла турадыла. Къурулушчула Ленин, Шогенцук, Къулий улу атлы проспектеде эм Къабарты орамда кыстау кюрешедиле. Март айда хауа болумла къурулуш ишлени тамамларга аламан болмагъанлары себепли, ала бир кесекге акъырын бардырылгандыла. Энди жолчула тохтадырылгъан мардадан чыкмазга таукелдиле. Шендо белгиленген объектде 80 энци техника бла 160 ишчи урунады», деп жазганды Казбек Коков.

Республиканы оңуочусу белгиленген кере, ремонт ишле бардырыла тургъан жолланы жанла-

рында иги кесек социал магъанасы болгъан учрежденияла турадыла, ол себепден аланы төгереклерин тапландыруу шахарчылага эм Нальчикге солурга келгенге ол уллу магъананы тутады.

«Жоллада, асфальтны алышындыргъандан сора да, жангы чыракъла жанаркъдыла, автобуса тохтауучу эм машиналары салыуучу жерле жангыдан ишлениркъдиле, «жашил зонала», тротуарла жангырылгандыла. «Таза кек» программа бла эски инженер коммуникацияла алышырылгандыла, ала жер тобуо бла барлыккъдыла. Жолланы юслерин жапханда кеп жылланы хайырланарча, квалитетусу тынгылы болгъан, зыгыр-мастикла кытыш асфальтобетон салынырыкъды», дегенди республиканы оңуочусу.

«Беш километр узунлугу болгъан Ленин атлы проспекти адамла жюриген жерлери тапландырылганды. Жолну эки жанында адамланы акълары умзача тынгылы плитка салынырыкъды эм жангы декоратив халда ишленген чыракъла орнатылгандыла. Кулиев атлы проспектеде суу баргъан быргыла



алышындырылгандыла, тротуарла тапландырылгандыла, жангы бордюраны салынырыкъдыла. Шогенцук атлы проспектеде да иш кепдо. Мында инженер коммуникацияны, ол санда суу баргъан эм канализация быргылары алышып бошай турабыз. Бу орамда жангыдан юч кыты

асфальт салынырыкъды, бордюрла, жангы чыракъла орнатылгандыла, жамауат транспорт тохтауучу комплексе, тротуарла, машина тохтауучу жерле шендою излемге келиширкъдиле», - деп айтылады билдириде.

Ахыры 2-чи бетдеди.

ПАРЛАМЕНТ

Социал жумушла кылай толтурулгъанларын сюзгендиле

КъМР-ни Парламентини Урунуу, социал политика эм саулуук сакълау комитетини кенгертилген жыйылыуунда тамата төлюню эм сакъталаны социал жумушларын тамамлауу соруулары сюзгендиле.

Анга спикерни орунбасарлары Жанатайлы Салим бла Мурат Карданов, КъМР-ни Башчысыны бла Правительство суну Парламентде келечиси Мадина Дышекова, халкъны социал излемлерин жалчытуу араланы эмда Парламентде Жаш төю палатаны келечилери кытышхандыла.

Кенгешни ача, комитетни башчысы Хусейн Кажаров къырада тамата төлюге, саулуукларына кере чекленген онглары болгъанлага ырахтыл жашау болумла къурау жаны бла социал политиканы айнытуу артыкъда магъаналы



болгъанын чертгенди. Къабарты-Малкъарны уа аланы жумушларын тамамлауу игилендириде онглары уллудула.

Жыйылыуда урунуу эм социал къоруула министр Асанланы Алим селешген-

ди. Аны билдиргенге кере, республикада «КъМР-де халкъга социал болушукъну юсюнден» кырал программаны «Тамата төлю» подпрограммасы жашауда бардырылады. Дагыда «КъМР-де тамата төлюню

саулуугъун игилендириу, жашау ёмюрюн кёбейтиу, саулууклу, тири жашауу узайтуу (2020-2024 жыллада) регион программа да толтурулады.

Белгиленген подпрограмманы чеклеринде халкъ-

ны социал жумушларын тамамлагъан жер-жерли арала, къартланы бла сакъатланы социал излемлерин толтургъан учрежденияла, жер-жерли самоуправление органла, жамауат организацияла бла бирге тамата төлюню келечилерини жашау болумларын сюзедиле. Тинтиуледен сора кылайсызлага, ветеранлага, сакъатлага аш-суу эм ача болушукъ этиледиле, алага санаторийлеге барып, кеслерине бакъдырырга онгла къураладыла, геронтология арада солурга ашырыладыла.

Социал болушукъну юсюнден айтханда, абаданлага жашау журтлага эм коммунал жумушлагъа төлеулерини бир кесеги ай сайын артка къайтарылады, башха ача болушукъ этиледиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

МИТИНГ

«Президентибиз жанлыбыз, аскерчилерибизге сау-саламат къайтырларын тежейбиз!»



Озгъан шабат кюн Нальчикде В.М.Коков атлы Къабарты-Малкъар кырал аграр университетде Россейни Украинада энчи аскер операциясы эмда кыралны Президенти Владимир Путини оңуу жанлы болгъанлары митинги ётгенди. Аны КъМКъАУ-ну студентлери бла преподавательлери къурагандыла.

Сагъат онбир бола, республиканы биринчи Президенти Валерий Коковну эсгертмесини къатында кеп адам жыйылгъан эди. Аланы араларында Россейни Къырал Думасыны депутаты Геккиланы Заур, тюрлю-тюрлю политика партиаланы, жамауат организацияланы, миллет культура араланы келечилери, дин къулушчула да болгандыла, Къарачай-Черкесден, Адыгеден, Шимал-Осетия Аланиядан, Иорданиядан, Сириядан эм башха жерледен да къонакъла келгендиле.

Ахыры 2-чи бетдеди.

Ахшы хапар

Республикада аслам сабий туугъанды

Республиканы роддомларында былтыр 10482 сабий туугъанды, ол санда 105 экишер эгизле эм бир ючюшер эгизле. Къабарты-Малкъар сабий тууу жаны бла СКФО-да юч алчы регионну санындады.

2020-2021 жылда эпидемиология болумга да кырамагъанлай, шендою перинатал технологияланы синдирилгенлерини, оборудование бла жалчытылганыны, клиника протоколланы сакълангъанларыны, бийик технология багыулары хайырлангъанларыны, санитар-эпидемиология низамны сакъланганыны, тийшли дарманла эм изленген башха материалла бла жалчытылганыны хайырындан перинатал эм кыгъанакъ ёлюмлени керюмдолоери алашлай кыладыла.

Алай пандемия аурулуклары болгъан кезиледе тишириула медицина къурау ызыны

торлендиргенди, эсепде Нарткъалада кеп профили районла аралы больницаны акушер ёлюмю сабий сакълагъан ковид-19 аурулары болгъан тишириула деп стационар болушукъ бериле халда ишленгенди. Прохладный шахар округда район больницаны акушер ёлюмю ОРВИ ышанлары болгъан тишириула болушукъ тапдыргъанды. Респиратор аурулага ишкликлири болмай, аурулуклары тап баргъан тишириулары сабийлери дуния жарыгын Май эм Бахсан районлары район больницаларында кёргендиле.

Республикалы перинатал арага анагъа эм сабийге къоркъуу чыгъарга болушукъ тишириула жиберилгендиле. Анда аурулуклары 500 грамм эм андан кёбюрек болгъан кыгъанакълары сау кылауларына себеплик этген бийик технологиялы оборудование барды. Родовой сертификаты

катланы ырысхыларына ауур асфиксиялары бла туугъан сабийлеге деп гипотермия аппарат сатылып алынганды.

Кыгъанакъ ёлюмлени азайтууда республикалы сабий клиника больницаны магъанасы уллуду, ол жангы диагностика оборудованианы – магнит-резонанс эм компьютер томографланы, ол санда сатылып алынган магнит наркоз аппараты – толу хайырланып башлагъанды. Жатхан жерлени игилендирилгенлери эм эки провизор ёлюмюню къурагъанлары себепли больницаны ичинде коронавирус жугуу къоркъуула эсленирча азайгандыла. РДКБ-да ёлюмлени саны 2020 жыл бла тенгешдиргенде 28 процентге азайганды.

АЙДАБОЛЛАНЫ Джамия.

Приём



Жарсыуларына тынзылазганды, тийишли буйрукъла бергенди

КъМР-ни Башчысы Казбек Коков республиканы инсанларыны къууууу бла тюбешгенди эмда аланы тарыгъуларына бла тилеклерине тынзылазганды. Аланы талайы кыйын ауругъан сабийлеге багыуу эмда реабилитация этиуу бла байламлы эдиле. Алай жарсыулары болгъан республиканы оңуочусундан сау-сузаларны энчи федерал медицина аралага салырга эмда бийик технологиялы болушукъ алырга себеплик этерин тилегендиле.

КъМР-ни Башчысындан болушукъ излеп кеп сабийли кылайсыз юйюрге да келгенди-

ле. Аладан бирини юйюрине от тюшюп, ала миолклеринден харакетлеринден да къуру кыалгандыла, башхасы уа тарлыкъда жашагъанларына тарыкыгъанды.

Хар тарыгъуула бла тилекге кере республиканы оңуочусу тийишли министрстволаны бла районланы башчыларына керекли буйрукъла бергенди. Болушукъ излеп келгенге ол жууукъ заманда тапдырылмай кыаллыкъ тийюлдо.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительство суну пресс-службасы.

Саулуукъ

Къабарты-Малкъар — онкология ауруулаган адамла аз ауушхан регионлаган бири

Къабарты-Малкъар къоркъууу кёбюледен ёлгенлени саны аз болгъан регионлаган бириди. Аны юсюнден РФ-ни саулуукъ сакълау министри Михаил Мурашко ыйыкъ сайын бардырылуучу видеоселектор кенгешде айтханды. Ол а диагноз заманында салынганыны хайырынданды, дегенди. Андан сора да, министр айтханыча, диспансеризация бла аурууу тохтадырууу жангы амаллары да анга уллу себеплик этедиле.

Онкология ауруулага кырауу миллет проектни баш борчларын бириди. Ма аны хайырындан «Онкология диспансер» кырал бюджет саулуукъ сакълау учреждение шендою оборудование бла жалчытылганды. 2021 жылда «Онкология ауруула бла кюреш» регион проекте

кере кёчюрюлюучю С-дуга рентген аппарат, 64-срезовой компьютер томограф, урология эм гинекология операцияла бардырырга эндоскопия комплексе, медицин ишчи жерлерине керекли оборудование 95,7 миллион сом багъасы алынгандыла.

Кышакъ диспансеризацияны чеклеринде онкология ауруулары не къадар эртте ачыкылауу жангы бла мадарла да этиледиле. 2021 жылда 82542 адамны саулуугу тинтилгенди. Ауруулары ачыкылангъанла жангыдан терен тинтиуге жиберилгендиле эмда эсепте алынгандыла. Профилактика халда 4568 адамга кыралганды. Къоркъууу кёбюлеери болур деп ишлеклик туудурганла жангыдан тинтилгендиле эмда

диспансер эсепте алынгандыла.

Ырысхы-техника онгла игиленгенлерини, врачланы усталыкларыны, дарманланы жетишмилли болгъанларыны хайырындан, онкология аурууладан ёлгенлени саны юч жылны ичинде 13,1 процентге азайганды.

Эсигизге салайык: Къабарты-Малкъардан врачла-онкологла быйыл «Будем жить!» деген Битеуроссей премия бла саугалангандыла. Аланы араларында КъМР-ни сыйлы врачы Токумаланы Марат бла Радмир Ахмеров да болгандыла. Ала экиси да республикалы онкология диспансерни ёлюмлерине башчылыкъ этедиле, деп билдиргендиле КъМР-ни Саулуукъ сакълау министрствосуну пресс-службасындан.

БАШЛАМЧЫЛЫКЪ

Сууну жагъасында ариу чакыгъан терекле

Къабарты-Малкъар Республиканы 100-жыллыгын белгилеуно чегинде кыты кир-кипчикни тазалагъан «Экологистика» общество Нальчикде жашагъанлага эм къонакълага сауыгъа акция бардыргъанды – аны ишчилери 1 апрельде Нальчик сууну жагъасында 30 павлония войлочная терек орнатхандыла.

Павлония войлочная бек ариу терекледен бириди, ол жазда 45 кюнню ичинде чакыгъанлай турады, 6-7 ыйыкны гюлле этеди. Ала акъ-кызыл тюрсюнюлюде, кеслери да ариу



ийис эте, бал чибилени жыйдыла. Павлонияны поллеринден этилген бал а дарманды. Андан тышынды, бу битим хауага ёпкелени кючленген эм адамны чархына саулай да хайырлы затланы чыгъарады.

«Экологистикада» умут этгенлерича, павлония чакыгъан кезиуде адамла жагъада суйюп солурукъдула. Нальчикни айтбаландырууу бла байламлы общество шахарчылары энтта да жангы башламчылыклары бла къууандырырга айтады.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Байпамыкыла

Москвага жангы рейсле ачыладыла

«Nordwind airlines» Нальчикден Москвага эмда артка кюн сайын учан рейсле ачады. Аны юсюнден КъМР-ни халкъла аралы аэропортуу пресс-службасындан билдиредиле.

Биринчи рейс быйыл 14 апрельде болушукъу, аны 189 адам сыйынган Boeing 737-800 хауа кеме тамомларыкъды. Билетле шендо окууна авиакомпанияны сайтында сатыладыла.

Ара шахарны Шереметьево аэропортундан самолёт кюндюз 15:05 сагъатда Баш, геурге,

бароз, орта эм шабат кюнде учарыкъды. Нальчикден ары уа ингирде сегизде тебиреркиди. Баш эм ыйык кюнде уа Шереметьеводан 05:30 сагъатда учулукъду. Нальчикден ызына уа 10:25 сагъатда атланарыкъды.

Биополкоде «Россия» авиакомпания Нальчикден ыйыкыга беш кере Санкт-Петербур шахарга да учады. Алай 25 апрельден башлап рейслени кюн сайын бардырырча мадар этиликди.

Нина, сиз кѣчгюнчюлюкден кыайтханда, кыалай тубеген эди сизге тууган жер?

– Бизни юйно орусла кыатын жашап, кыралга ачча берип алганма деп, чыгаргыча унамады. Суу боюнунда юй ишлегинчи, бир кыабгыргасы оюлган юйде Бачилары бла кыоншу болуп турганбыз. Кюебиз, бишебиз, кыалай юйно кыоюп келгенбиз деп. Атам Кенже колхозда ишлейди ол заманда. Ийнеги бар эди да, аны сауап кечинебиз.

Ол, уу ызга тыюшуп: «Холамдан кѣчгенде, малланы былайда тутханбыз, кыош этейки», – дейди да, чыммак-акъ ташлы жерде, не тапса-к, аны келтирип, кыош ишлейбиз

кесине секретарь этген эди обкомда. Ол манга сени Кациланы Хабу чакырыды дейди. Ким болганын танымаймы, барам. Ол а стол артындан Токумаланы Жагъафар, Зокаланы Зейтун, Маммеланы Магомед, Батчаланна Шахидат, Думасар, Энейланы Ахмат, Балаланы Осман... Алай бла, 1957 жылда майда биринчи «Коммунизмге жол» газетни чыгарыбыз.

– **Сора кѣп ишледингми газетде?**
– Угъай. Кооператив техникумга кирип, жыл окыгъанма. Солуу айлада Зокаланы Зейтунга тубейме. Ол а: «Иманны хакына, бир амальсы заманыбызды, Акъайлы Лена Ленинградга соцработникке окургъа кетгенди, кел да болуш», – деп тилде тилгенде, тапмаймы. Къакъгынанмылай, учуп кетгенди», – дейме. Бек эски эди машинкам. «Къайры кеткен дейсе заптайты?» – деп кюле эдиле Токумаланы Жагъафар, Зокаланы Зейтун, Маммеланы Магомед, Батчаланна Шахидат, Думасар, Энейланы Ахмат, Балаланы Осман... Алай бла, 1957 жылда майда биринчи «Коммунизмге жол» газетни чыгарыбыз.

– **Сора кѣп ишледингми газетде?**
– Угъай. Кооператив техникумга кирип, жыл окыгъанма. Солуу айлада Зокаланы Зейтунга тубейме. Ол а: «Иманны хакына, бир амальсы заманыбызды, Акъайлы Лена Ленинградга соцработникке окургъа кетгенди, кел да болуш», – деп тилде тилгенде, тапмаймы. Къакъгынанмылай, учуп кетгенди», – дейме. Бек эски эди машинкам. «Къайры кеткен дейсе заптайты?» – деп кюле эдиле Токумаланы Жагъафар, Зокаланы Зейтун, Маммеланы Магомед, Батчаланна Шахидат, Думасар, Энейланы Ахмат, Балаланы Осман... Алай бла, 1957 жылда майда биринчи «Коммунизмге жол» газетни чыгарыбыз.

Къадар

«Кесибииз кѣчюре эдик рольларыбызны, пьесаланы кесеклерин да»

Созайланы Таусолтанны кызы Нина Акъ-Сууда тууганды. Тѣрт жылы толуп кетгенди кѣчгюнчюлюкге. Нина андан кыайтхандан сора «Коммунизмге жол» газетде ишленгенди. Аны 5 майда чыккыан биринчи номерин зарфха ургъанландан бириди. Бюгюн ол бизни ушакъ нѣгерибизди.



Кесибииз. Мал сатхан эдик, ахчачыгыбыз да бар, алай аны да хайырланалаймайбыз, мен жашдан, атам къартдан. Къар да жауа, сууукъ болгандан, сортеме. От да этип, юйчюгюбюз да жылына, жашап башлайбыз.

Газетге ишлерге уа кыалай барган эдинг?

– Бир кюн февральда Бачиланы Тамара келеди. Он классны бошагъан эди да, аны Улбашланы Исмайл

болду деп. Бир кюн Хабу Ахматланы Ахиягъа мени машинкамы тутдуруп, жолу ары жанында бир юйге жибереди. Мен ачхыч бла ачып, биринчи киреме ол отуугъа. Алай бла газетге тыошеме. Ол редакцияга бѣлгюнгю юй эди. Улбашланы Фатима бла ишлегеми. Бир кюн Махтыланы Сафар: «Нина, заптайты орунуна точкала салып нек бараса?» – дейди. Мен а: «Заптайтыну

лейди. Жаланда солуу заманнга деп барам. Кыуанадыла. Бек жарык болуучу эдиле.

Бир кюн Боташланы Исса келеди тырманы бла, билдириу этмейсиз, театр студияга адамла жыялмайма деп. Сора Махтыланы Сафар: «Нина, тур, кел, театрга барып кыайтайык», – дейди. Барсак, болган омак кызыла. Артисте окургъа сюйсем да, кыыйн эди юйор тутхан. Баш ием Каркаланы Мухарбий, кесим да ол жаны бла кѣп кыыйналганбыз. Сора 1968 жылда сюйген ишимден кетип, иги кесек заманны культпросветучилищедо гримден бла сурат этиуден дерсе бергенме. Арта уа, 1983-2016 жылда, Архитекторланы союзларына кѣчгенме. Сабийлеге алай тап эди. Анда кадр, бухгалтер ишлене бардырганма. Ала мени союзга да алгъандыла. Алай бла мен эки союзну членеми – Театрда ишлегенлени бла Архитекторланы.

– **Мухарбий бла элли жылдан артык жашагъансыз. Жарысууга, 2017 жылда ол дуниясын алышканды. Юйор кыолайынг кыалайды?**
– Жаш, Асланбек, Москвада атасы окыгъан архитектура институтну бошагъан. Ишлеп турарды. Кыыз, Жаннет, кеси ишин бардырады. Алты туудукъ кыуандырадыла бизни.

Ушакъны МУСУКАЛАНЫ Сакинат бардырганды.

ЖАШ ТѢЛЮ

«Болушлукъ излегенлеге мычымай жетерге хазырма»

Бюгюнню жигитим Хозаланы Муслим медицинага барып, адамлагъа багъарга сюйгенин тамата классда окъуна аныгъаганды, тиш докторлукъну сайлаыгына ишексиз эди. 2008 жылда Огъары Жемталаны орта школун бошагандан сора медицина колледжге киреди. Мураты КъМКЪУ-ну медицина факультетинде окыргъа болганы себепли, колледжни ол кызыл дипломга тауусады. Андан ары Муслим «Багъуу иш» ызы сайлайды. Бюгюнлюкде ол урология жаны бла специалтиди. Нальчикни 1-чи номерли шахар больницасында ишлейди. Бу арт эки жылда, башхалача, ол да коронавирустан бакъган госпитальда урунуп келеди. Фахмулу жашыбызны юсюнден республикалы, район газетле да жазу турадыла. Ол а, сѣзсюз, Муслим не жаны бла да юлгюлю болганы юсюнден айтады. Мен да жемталачы врач бла ушакъ бардырып, аны бла сизни танышдырыргъа сюеми.



– **Муслим, ишинг бла байламлы бек кыыйн кезуину эсинге тюшюраллыкмыса шѣндю?**
– Ордinatorлагъа терапевт болуп ишлерге эркин этиледи. Сора мен окъууу бошаган кезиге коронавирус башланып, врачла жетишмей тебиреген эдиле. Кимлери ауруп, кимлери ишден кетип, ююнчюле ишлерге сюймей. Ол кезиге алай чаклы заманы поликлиникада волонтерлукъ этгенме. Андан сора 2-чи номерли шахар больницаны урология бѣлюмюнде ишими бардырама.

да билмей эди. Нек десенг, аны кесин да не зат болганын толуп аныгъалаган специалтист жокъ эди. Биринчиден, ышанларына тийишлиликде дарман этилгенди. Саулай дунияда болум эди ол.

– **Муслим, юйюрюгюзде санга дери медицинаны сайлагъан болганмыды?**

– Угъай, болмагъанды. Боллукъ да болмаз (кюледи).

– **Нек дейсе?**

– Да мени битеу жашауум окъуу болганын кѣрген жаш тѣлю хазна кыыйнасын кесин алай. Алай медицина колледжни бошагъанла бардыла.

– **Медицинадан бир жанына кетип, жашауу юсюнден айтханда, адамны кыалай ышанына энчи магъана бересе?**

– Адамны хали, кыылыгы ариу болургъа керекди. Биреуге амальнык излемесе, хата этмесе. Игилик этерге кюреширге керекди не заманда да.

– **Кызыланы юсеринде уа? Юйор жашуу кыурагъанда сен кыалай шартлагъа аслам эс бѣлюрге боллукъса?**

– Ол мен белгилеген ышанла хар инсандан да болургъа керекдиле дейме. Эр кишими, тишир-

уму болады. Башхалыгы жокъду. Юйор кыурауу юсюнден айтханда уа, бир затны толуп билеме – юйдегге врач тишириуну алмазлыкмысы...
– **Нек? Бизни миллетде врач кызылагъа сурат не заманда да уллуду.**

– Болур. Алай бир юйюрге бир врач тамамды. Сабийлени юйретууу бла не заманда да аны кюрешенди. Бизни иште уа тишириуну бек кыыйынды. Атаны борчун эниш этмейме. Барыбыз да билгенден, юйор жашауу аслам ауурлугу тишириуну боюнунда болады.

– **Ишден бош заманынг болса уа кыалай ѳтдюрючюесе?**

– Тенглерим бла тубешип, футбол, волейбол ойнарга бек сюебиз. Неда таугъа кетип солуну жаратама.

– **Тышына кетип, юйенип кыайтыргъа акъыллыгы а жокъмуду?**

– Ордinatorга кирген заманымда окъуна балларыма кѣре башха жерде ѳтер онгум болганды. Алай деканыбызны экинчиси Ачабайланы Айшатны айтханына тынгылап, мында ѳтгенме ординатураны. Сокурманмайма сайлауа. Москвага уа бир ненча айгъа юйренирге барырга боллукъду. Алай кѣпге кетип жашарга уа сюймейме.

– **Сен тубеген врачладан кимлени белгилерге боллукъса усталык жаны бла?**

– Хар бѣлюмде да кесини билмилми врачлары бардыла. Урологияны юсюнден айтханда, Заур Кильчюкуну белгилерчады. Мызыланы Исмайл – алаамат хирург эм медицина факультетини деканы. Ол келгенди анда бек кѣп ахшы тиорлениуге болгандыла деп айталлыкмы. Гинекологияны алып айтханда, Фатима Тхакахова. Аныча саусузларына сакъ болганын тапхан кыыйынды. Айтханымча, атларын сагынырча специалтистерибиз аз тойюлдоле.

– **Шѣндю санга шахардан район больницаланы бирине кѣчерге керекди деселе, барлыкмыса?**

– Менден болушлукъ боллукъ эсе, аз да сагыш да этмей кѣчерикме. Алай узакъ регионлагъа кетерге уа хазыр тойюлме. Ковид башланган кезиге Москвада специалтисте жетишмегенлери себепли, ары барып ишлер онг да чыккыанды. Алай мен юйюрюме кыаты байланыпма. Узакъда болсам а, аладан бирине да болушаллыкъ тойюл эдим. Сора туугъан республиканда да хайыр келтираллыкъ эсенг, тышына нек кетерге керексе.

ТАППАСХАНЛАНЫ Аминат.

Илму

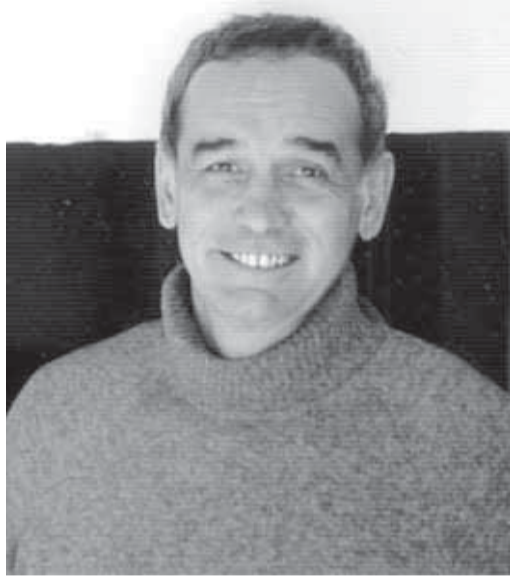
Керти алим, ышаннгылы ТЕНГ

Интернетде кесиме керекли билдириуну излей, профессионал жолучу Орус география обществону келечиси, «Ата-бабаланы жери» тарых-этнография паркны башчысы Алексей Слепухнини «Исмайыл Гемуев. Цивилизация на болотах» деген лекциясын кѣрме. «Мансилени культураны, тарыхын тинтиучюлени арасында Гемуланы Исмайлны аты энчиди, – дейди ол. – Ол кѣп жылланы халкыны энчиликлерин тинтип, «тайганы халкларыны» керти нѣгери болганды. Аны жашырынлыклары окъуна билдиргенди, сыйлы жерлерине кирирге кыошгандыла».

ны Новосибирскде тарых, филология эм философия институтуна ишлерге кѣчедиле. Анда Гемуу улу кѣп жылланы урунуп, илму кыулукчудан директорну орунбасарына дери ѳсгенди.
Аны илму башчылыгында 10 кандидат эм 1 доктор диссертация педагоглангандыла. Ол Бийскде кырал кѣрмегика институтну битеулю тарыхны кафедрасыны профессору болганды, Томскну кырал университетини сыйлы профессоруна сайланганды.

Сибирьни аз санлы хаикълары

Исмайлны кесини кандидат диссертациясы селькуп миллетни юйор турмушуна жораланганды. 1983 жылдан ол мансилени динлерин тинтип башлайды. Эки жылдан а Андрей Сагалаев бла бирге жазган «Религия народа манси» деген монографиялары чыгады. 1990



Аты кѣп кере сагынылады
Таулу алимни юсюнден ѳзлени эшитгенден, аны китапларыны юсюнден тынгылагъандан сора толуп хапар билер мурат бла Интернетге кырайма. Анда Исмайлны аты 2 миллион кере сагынылганын айтырды.

Россейни илму академиясы чыгарган «Этнографическое обозрение» журналыны 2006 жылда басмаланган экинчи номеринде уа белгили алим, этнограф Гемуланы Нухну жашы Исмайлны юсюнден Аркадий Ваулоу эсгеруу барды. Автор Гемуу улу бла 25 жылдан аслам заманын шагъырей болганын айтады.

Эки алим да бирге Запад Сибирьде Кетъ, Тым, Северная Сосьва, Ляпин черекледе экспедицияда болганды. «Исмайл бек ышаннгылы адам эди, – деп жазады ол. – Не заманда да болушурга, юйретирге, кыыйн кезиге таанчаклыкъ этерге хазыр, шѳхлукъну жюрюте билген тенгим эди. Исмайлны билми энчиликлерине ушагъанды. Ол чырайлы адам болганды. Чынты таулу киши!».

2007 жылда уа, аны 65-жылыгына аталып, тенглерини, сохталарыны эсгеруулер эми илму тинтиуге бла жыйымдык басмаланганды. Ол китапта, башха статьялары арасында алимни сохтасы Анна Люцидарсканни статьясы жюрек жылыулугуу бла энчи. «Исмайл кесини юсюнден мен Чегем аууздан чыккыан таулама деучю эди, – деп жазады ол. – Хар адам бла да, билимине, жыл саына да карамай, сѳз таба билгенди. Гемуу улу не жаны бла да фахмулу эди: илмуну методологиясын иги билгенди, поэзияны, музыканы да бек сюйгенди. Кеси да жыр айтыуда уста».

Властьдан узакъгъа
Гемуланы Исмайл кыыйн 1942 уруш жылда Коми АССР-ни Железнодорожный энлиде тууганды. Атасы Нух совет власть аны тутунуу сакъламай, Сибирьге кеси кѣчеди. Заман ол оноу тюз болганын кѣржютгенди. Нек дегенде 1918 жылдан коммунист, белгили революционер, 1930 жылдада Къабарты-Малкъарны ооучуларындан бири Гемуланы Акону «халкыны душманы» этип, ол репрессияга тыошгенди. Ызы бла Гемулагъа кыажу кюреш башланады.
Нух заманнга кѣре билимли адам болганын айтыргъа тийишлиди. Ол Москвада рабфакда окыгъанды. НКВД аны ызындан болганын анылап, аны юсюнден Ленинни эгечи Мария Ульянова бла кѣрешеди. Мария Ильинична анга ара шахарда властьладан узакъгъа кыачаргъа кереклисини айтады. Алай бла Нух, окъууну Одессада бошап, Сибирь жанына кетеди.

Исмайлны сабий жыллары Котлас шахарда ѳтгендиле. «Ол биринчи устазы Эмма Васильевнаны жылы сѳзле бла эсгерге эди, – деп жазады Анна Люцидарская. – Исмайлны китап окыргъа, музыканы сюерге бу не жаны бла да билимли тишириу юйретгенди. Исмайл Нухович орус тилни грамматикасын, орфографиясын иги билгенди. Андан орус тилни жоруклары сорсанг, ол, жууап берип, Эмма Васильевна мени алай юйретгенди, деучю эди».

Школну алтын майдалгъа бошап, Исмайл хауда кыорулау аскерлени Пушкин атлы радиотехника училищесине окыргъа киреди. Бу жылланы ол бош кыоратханга санамагъанды – техника жаны бла билим алгъандан сора да, Ленинградны музейлинде, театрларында болганды, кыралны тарыхына жангы кѳздѳн кыарап башлагъанды. Алай жаш адам аскерчи болургъа излемегенди.

Сталин ѳлгенден сора Исмайл, Нальчикке кыайтып, Къабарты-Малкъар кырал университетин тарых-филология факультетине окыргъа кирирге умут этеди, алай мында хал аны излемлерин жалчытмагына ююн Томскну кырал университетини тарых-филология факультетинде билим алады. Гемуу улу Томскну этнография школуну мурдорун салган алим, тарых илмуланы доктору Галина Пелихни кыолуна тыошеди. Исмайл аны бла биринчи экспедициясына барганды, бир ненча илму ишини саватору болганды. 1978 жылда эки алим да СССР-ни Илмула академиясы-

жылда «Мировоззрение манси: Дом и Космос» деген илму иши басмалады. Бир жылдан бу темагъа ол доктор диссертациясын кыоруулайды. Битеу да бирге айтханда уа, Исмайл 100 илму ишини бла 7 монографияны авторду эм саваторду, аны тинтиулери Сибирьни гитче халкларыны миллет энчиликлерин айнытыргъа себеп болгандыла.
Экспедицияда жыйышдырган материалла уа сейр эдиле: 1938 жылда белгили алим В.Н. Чернецов Обь черекде табылгъан кюмюш сай табакны юсюнден таурунху жазып алган эди. Гемуланы Исмайл а аны экспедицияланы биринде табады. Ол алтынчы-сегизинчи ѳморледе ишленген сириалы кюмюш саутуду. Кеси да 1909 жылда Верхний Прикамьеде табылгъан, бюгюнлюкде уа Эрмитажда сакъланган Анниковский сай табакгъа ушашдырылып этилгени ачыкъланганды. Манси халкыны теирлерини скульптуралары, мажюсю дин бла байламлы затла, суратла институтну музейин байкъкландыргандыла.

Коммерция бла байламлыкъда

Россейли илмула кыыйн 90-чы жылда уа институтну директору профессор А.П. Деревянкону оноуу бла илму юйно мурдорунда Гемуланы Исмайлны башчылыгында илму-коммерциялы ара кыурагъанды. Ол тыш кыыраллагъа институт музейинде археология, палеонтология эм этнография экспедицияда жыйылгъан материаллардан кыурагъан кѳрмючле элтгенди эм Алтайда илму туризмин кыурауу бла да кюрешгенди.
Исмайл Нуховиче илму ишини коммерция бла байламлыкъда бардырды: тыш кыыралладан партнѳрла излерге, туристлеге туберге, экспонатла жыйышдырырга тыошгенди. Ишнин тап кыурагъаныны хайырындан Алтайгъа Швейцариядан, Австриядан, Япониядан, Корейдан туристле келгенди, Сибирьни тарых байлыгы бла шагъырейленгендиле. Алай бла россейли экономиканы кыыйн кезигеде институт тинтиу ишлерин тохтатмагъанды. Ол Гемуу улу кыураучу хунерини себеби бла болганды.

Гемуланы Нухну жашы Исмайл тарых илмуланы доктору, Россейни керти илмуларыны илму академиясыны членкорреспонденти эди. Ол РАН-ны Сибирьде бѣлюмюну алимле советини бла диссертация советини членди, дагында «Археология, этнография и антропология Евразии» эм «Гуманитарные науки в Сибири» деген журналланы редакторларыны орунбасары болганды. Россейни этнографларыны бла антропологларыны ассоциациясыны президиумна киргенди. 1998 жылда уа анга Россейни Президентини Указы бла илмуда жетишимлери ююн «РФ-ни илмуну сыйлы кыулукъчусу» деген ат аталганды.

Ол 2005 жылда ѳлгенди. «Исмайл Нухович кибик фахмулу адамны аушханы аны шѳхларыны, тенглерини жюрелерине терен жара салады. Гемуу улу жыйуу, акъылы, билими аны илму ишлеринде сакъланганы нечик ахшыды», – деп эсгереди Анна Люцидарская устазын.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

КЕРМЮЧ

Аурууну сөймеклик хорласа

КъМР-ни Миллет музейинде 2 апрельде – Аутизмни жарсыуларыны юсюнден хапарны билдириу кюнде «Жауунну адамы» деген кермюч ачылганды. Анда сабийлени сейрлик суратларын керюрге боллукду.

«Аутизм» деген сөзден көплел көрөргөн этедиле, ол санда ата-анала да. Аллай диагнозу эшитгенлей, сабийлери окуюл-мазлык, ишлеялмазлык сунадыла. Алай аутизмни көп торлюсю барды, бир-бирле быллай диагнозлары бла университетни бошап, жетишимли урунадыла. Аланы араларында фахмулула көндюле. Хау, кыйыклары башхаладан торлюрекди, кеч сөлешип, жюрюп башлайдыла, окутхан да кыйынды. Алай аутисте бла ишле билген специалистле аланы айнытадыла, жашауда жерлерин табарга болушадыла.

Кермючде Амир Ивазовну эм дагында он акылбалык болмагын суратчылары чыгармачылык ишлери къараучулары къуандырдыла. Жарык суратла



Кова художестволу школу, дизайны колледжин бошаганды, атасы да Аслан Кармоков суратчыды. Бусагъатда Эльмира Кармокова заочно «психолог-педагог» усталыкыга Москвада окуйду. «Студиягъа атала-анала, аппала-ыннала да келдиле, сабийлери бла бирге сурат ишлейдиле, аутист сабийге жораланган дерсим битеу юйюрню

бирлешдирген, алагда къуанч саугалагын сагъат болуп къалады, – дегенди ол. – Суратлау искусство адамны жанын бакъган кючюду, анга арттерапия дейдиле. Мен кесим кереме сабийлени къалай



тюрленгенлерин, сурат ишлеу аланы къуанчрга, дуняны тинтирге, сагъыш этерге юйретеди». Амир Ивазовну анасы Рената: «Аналаны сабийлерин сюерге чакырама. Кесими юсюнден айтханда, бир сагъатында жарсымагъанна, аутист сабий тууду деп. Амир манга жер башында бек сейрлик, фахмулу жашды», – дегенди.

Бизни министерство Миллет музейге деп бу кермючден эм ахшы ишлени сатып аллыкды, «Жауунну адамы» жалада био-пюнклюк кермюч туююлду, музейни фондуна кирилдик, – дегенди КЪМР-ни ма-

ларын сорадыла. Алгын бу кыйын аурууну юсюнден айтхан окуюна этмей эдиле, ол болмагынча. Алай бир затны эслемеген кибик этгенликте, ол жок болмаиди. Хар сабий бла да ишлерге керекди. Медицина факультетде эки аутист окуйду бусагъатда, сагъыш этигиз, аланы аталары-аналары къаллай бир кюрешгенди ала бла, къалай айнытхандыла! Аутизмден къоркъурга керекмейди. Кыйын торлюсю болса да, сабий ахырысы бла да окуюл-маса да, аны бир затлагъа юйретирге болады. Специалистлеге кергюзторге, кенгеширге, тонполмезге керекди».

Бусагъатда бизни республикада эсепде тургын аутист сабийлени саны 512 болады. Аладан 355-си сабий садлада, школада, интернатлада окуйдула, 94-сю билим беруу учрежденилагъа жюрюйдюле. Не букъдур кереклиси барды, бир-бирде сабийлени сөз бла жюрюклерин да кыйнаидыла. Жамаут хар сабийин бла кесине сыйындирурга керекди. Хар жер башында туулгынны насыплы болурга, жамаут ичинде жашау этерге эркинлиги барды.

БАЙСЫЛАНЫ Марзят. Суратла авторнудула.

ЭСЕПЛЕ

Тазалык мардалага келиширча

Көп болмай Роспотребнадзору Къабарты-Малкъарда управленисында былтыр сабийлени тарбияла бла байламлы тамамланган жумушлары эсеплендиле. Аны юсюнден бизге ведомствону пресс-службасындан билдиргендиле.

Надзор ишлени кезиунюнде окую учреждениланы аш-суу бла жалчтхан онтогуз предприниматель тинтилгенди. Аны бла бирге прокуратураны келечилери бла 63 тинтиу иш бардырылганды. Надзор-контроль ишлени кезиунюнде 222 административ бузукълук ачыкъланып, 907 минг сом тазир салынганды. Дагында аш-суу бла жалчтхан тогуз адам бузукълукта жибергенлери ючюн 100 минг сом тазир телерге туюгндыла. Бузукълукъланы кёбюсю товарлары тийишли къагъытлары, технология карталары болмаганы,

таза хауа бла тынгылы жалчтылынмагынлары, адырла иги жууулмагынлары, санитар болумгъа улуу келлюлюк этгенлери, юйню ичинде температураны эсеплеген прибор хайрланмаганы, аш-суу продукция мардалага керме сакланмаганы, коронавиру бла байламлы къоркъуусулукыга толу эс бурулмаганы эм башхала бла байламлыды. Къошакъ халда управленин келечилери норо-, ротавирусланы тинтирча, билим беруу учреждениланы ашхаларында санитар-гигиена болумгъа къарап, анализле да алгандыла.

Анга керме ала административ бузукълуа ючюн тазир телюу бла чекленип къалмай, кемчиликни къысха заманда кетерирча жер-жерли администратияны Билим беруу департаментлерине онбир завка берилгенди. Былтыр жай кезиуде республикада саулык кючлеу 42 учреждениада 9841 сабий солугъанды. Ол санда беш санаториялы лагерьде – 5562, шахардан тышында орналгын онбир саулык кючлеу учреждениада – 2781 эм кюндюз жашагын жыйырма алты лагерьде 1500 гиче тургандыла. Ала барысыда эркин-

лик алып ишлеген организацияладыла. Болсада тинтиулени кезиунюнде 362 минг сом багъасына 53 административ иш ачылганды. Солугъанлары арасында бир торлю жукъгын ауруу жайылганы да тинтилмегенди. Роспотребнадзор республикада управленисинден билдиргенлери, сабий учреждениланы къайсы биринде да санитар-гигиена болум мардалага келиширча дайым эс бургулап турлукдула.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

ПРОКУРАТУРА

Тилекле, тарыгъыула да эсге алыннгандыла

Быйыл 1 апрельде РФ-ни Баш прокуратурасыны Шимал-Кавказ федерал округда управленисыны таматасыны орунбасары Евгений Орлов КЪМР-ни прокуратурасында инсанла бла туюбшгенди. Анда көп къаты юйлени жумушларын тамамлау юсюнден сөз барганды, деп билдиргендиле бизге надзор ведомстводан.

Туюбшуге төрт адам келгенди. Ала башчылык этген компанияла борчларын тийиш-

лисича толтурмагынларына, көп къатлы юйледе жашагынлары жумушларын толтурганды, жашау журтла бла байламлы законлагъа бузукълукла этилгенлери, от туюбуге къажай журукъла сакланмагынларына тарыкъгандыла. Битеу тилекле эсепге алыннгандыла, республиканы прокуратурасына аланы сюерге буюрулганды. Ала къалай тамамланыллыктарын Евгений Орлов кеси тинтгенлей турлукду.

Низам

Комиссия оноу чыгъарганды

РФ-ни МВД-сыны Нальчикде Управленисында тыш къыралылагъа Россей Федерацияда болжаллы халда жашарга эркинлик беруу жаны бла комиссияны жыйылыуу болганды. Бу ш РФ-ни Правительствосуну «РФ-ни субъектлеринде тыш къыралылагъа элма инсанлыклары болмагынлагъа Россей Федерацияда болжаллы халда жашарга эркинлик берген квоталаны юлешуино, анга туюзители кирийиоуу низамыны юсюнден» 2022 жылда 29 декабрьде чыгъарылган 2345-чи номерли бегимине элма «РФ-де

тыш къыраллыланы право болумларыны юслеринден» федерал законна туюзители кирийиоуу юсюнден» 2021 жылда 1 июльда чыгъарылган 274-ФЗ номерли федерал законна туюзители келдирилады. Комиссиягъа тыш къыраладан бла инсанлыклары болмагын адамладан 48 тилек келгенди. Ала сюзюлгенден сора, 9 адамны телеги къабыл керюулгенди, къалгынлагъа Россейде болжаллы халда жашарга къоймазгъа деген оноу чыгъарылганды.

Аманлыкчылык

Ууну букъдура тургынлай тутулганды

Оператив-излеу жумушлары кезиунюнде КЪМР-де МВД-ны наркотиклеге къажай управленисыны къулукчулары, энчи буйрукъла толтургын «Гром» къауумну болушлугуу бла, Нальчикде Къабарты орамда наркотиклени жашырын жерде букъдура тургын кезиуде жаш адамны тутхандыла. Ол жууукъ тыш къыраладан бирини 21-жыллык инсананды.

Аны тинтген кезиуде полициячыла ичинде мор порошугу бла 20 полимер чулгъамны тапхандыла. Ол жашагын жерде уа энтта аллай 36 чулгъам ачыкъланнганды. Экспертиза ол «героин» болганын, ауурлугу 24,91 граммга жетгенин тохташдырганды. Тутулганын айтханына керме, ол наркотикни Нальчикде сатар мурат бла алганды, ууну жашырын жерде букъдурургъа хазырланнганды. Анга РФ-ни УК-сыны 30-чу статьясыны 3-чу кесегине элма 228.1-чи статьясыны 4-чу кесегине «г» пунктуна бузукълукла этгени ючюн терслеу материалла ачылгандыла.

Терлеклерине женгдиргендиле

Быйыл 6 мартда Нальчикде УМВД-гъа 50-жыллык тишируу тарыгъып келгенди. Аны айтханына керме, белгисиз адамла Аккаев атлы орамда ол жашагын юйню тийресинде жауун суу баргын 7 коллекторну урлагандыла. Аланы битеу багъасы 23 минг сомду. Тинтиулени кезиунюнде полициячыла, ишекли болуп, экеуелени тутхандыла. Ала алгын да сюдно оноуу бла жуаулаха тартылгын 25 эм 22-жыллык нальчикчиледила. Аладан бири бу орамда жашаганды. Ала аманлыкларына женгдиргендиле, урланнганы темирле алгын жерде сатханларын айтхандыла. Тутулганагъа РФ-ни УК-сыны 158-чи статьясыны 2-чи кесегине «а» пунктуна керме (уручулук) терслеу материалла ачылгандыла.

ТИКАЛАНЫ Фатима хазырлаганды.

БЕЛГИЛЕУ

Спортчуларыны бийик жетишимлери

Элбрус районда Байзулаланы Юсюп атлы олимпиадалы резерви спорт школ къуралгынлы 50 жылдан артык болуп келеди. Баша жылладача, бююнлукде да, сабийлени саулыкларыны кючлеу, чынлыкдырыу, уста спортчулары хазырлау жаны бла борчларын жетишимли тамамлайды. Жараула усту, усталыкны кетюрюу жаны бла 23 групплагъа 340-дан аслам жаш бла къыз эм абадан спортчула да жюрюйдюле. Жараула этдириу элма юйретуу иш бла уа 15 тренер кюрешеди. Кенделенде бла Былымда филиалланы къурау а спортха элчи жаш телюноу да къошарга он бергенди – алада грек-рим тутушудан секцияла бардыла.

эришууде жетишимле болдургандыла. Отарланы Омар а бек бийик тапкагъа алты керме кетюрюлгенди, торлю-торлю эришууде биринчи жерлеге юч керме, экинчилерине да аллай бир керме чыкъганды. Отарланы Мурат, Жеттеланы Алан, Эденланы Заурбек, Хутуйланы Алан бла Алидар, Тилланы Жабраил, Жапуганы Ислам, башха жаш гөжефле да ахшы керюмдюле болдурадыла. Саулай алып айтханда, грек-

Шендоледе юйрене тургынланы араларында буреулен «Россейни спортну халкъла аралы классы устасы» деген атны жюрютеди, алтаулан спортну усталарыдыла, сегизеулен спортну усталарыдыла кандидатладыла, 237-синде уа битеуле спорт разрядла бардыла. Бешеулен Россей Федерацияны торлю-торлю жыйымдыкы командаларына киредиле.

Алай бийик жетишимлеге гөжефле уста тренерлени хайырларындан жетедила. Локия-



Шендо спорт школгъа Россейни сыйлы тренери Локияланы Юрий башчылык этеди. Ары жюрюгенле торлю-торлю эришууде къатышадыла элма бийик жетишимле да болдурадыла. Сөз ючюн, былтыр ала 40-дан аслам эришууге къатышып, көплери алчы жерлеге чыкъгандыла. Гөжефлени жетишимлери барысындан да уллудула. Ол да сейир туююлду, неж дегенде бу спорт школ ачылгынлы грек-рим тутушу аны баш бегюмюне саналып келеди, аны сайлагынала да асламдыла.

Бююнлукде төрели тутушуу бла кюрешгенлени арасында аты айтылып келген Локияланы Жамболта жерлешерин кезулю керме къуандырганды. Локияланы Юрий юйретген жаш Европаны Варшавада бардырылгын чемпионатында хорлаганды. Францины Ницца шахарында Гран-при ючюн бардырылгын халкъла аралы турнирде уа Локияланы Мурат биринчи болганды. Гөжефлени андан ары телюсюно келечилери Локияланы Руслан, Махийланы Азрет-Алий да, тынгылы хазырланган спортчула болуп, былтыр республикалы, регионла аралы элма битеуроссей рим тутушуу бла кюрешген 40-дан артык жаш кетюрюлгендиле сыйлылыкны бек бийик тапкасына, көплери бир керме бла чекленип къалмагындыла. Байзулаланы Юсюп атлы спорт школгъа жюрюп юйренилени усталыклары ёсип барганына ма бу шарт да шагъатлыкъ этеди: 2021 жылда Локияланы Жамболтаха «Россейни спортну халкъла аралы классы устасы» деген ат аталганды, Бапыналаны Къурман, Локияланы Руслан, Чеченланы Амаль, Махийланы Азрет-Алий спортну устасына кандидатла болгандыла. Битеуле разрядлы спортчула да 195-си хазырланнганды.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Грек-рим тутушу

Москваны чемпионлары болгандыла



Бу кюнледе «Олимпийская деревня-80» спорткомплекседе грек-рим тутушудан Москваны U-23 биринчилиги бардырылганды. Ол жыйырма төрт жыллары толмагын жашланы араларында өтгенди. Анга къыралны регионларындан 103 спортчу къатышаранды. Бу турнирни эсеплерине керме,

Улбашланы Адам (55 кг) бла Кантемир Шибзухов (97 кг) «кюмюш» алгандыла. Ючюнчо жерге уа Бапыналаны Къурман (55 кг), Аллим Таов (60 кг) эм Осман Болотоков (72 кг) чыкъгандыла.

ДОДУЛАНЫ Мадина.

Шахматла

Устазларына жораланды



дэн битеу да 11 команда келгенди. Къызланы араларында Кенделени Енейланы Тимур атлы 4-чу номерли школуну окуюучусу Энейланы Алина хорлаганды. Жашлада эм кючлю Былымны мектебинден Толбайланы Хусей болганды. Битеукомандалы эсепде Кенделени 4-чу номерли школуну къаууму алгъа чыкъганды, былымчыла – экинчи, Търнауузу 1-чи номерли лицейи келечилери уа ючюнчюле болгандыла. Элли Маданият юйюнде уа абадан шахматчыла ойнагандыла, аладан биринчи жерге былымчы Ахматланы Заурбек чыкъганды. Хорлагынланы барысына да эсде къалычра саугъала берилгендиле.

Анатолий ТАЛАЕВ.

УЧРЕДИТЕЛЬЕ: КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Баш редактор КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары), ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары), ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь), МУСУКАЛАНЫ Сакинат, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зухура, УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:
Редакторну приемны – 42-63-01. Баш редакторну орунбасары – 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь – 40-03-24. Секретариат – 40-93-62, Корректорла – 42-63-52.
РЕДАКЦИЯНЫ БЁНОМЛЕРИ:
Политика эм право – 42-24-02, 42-67-68. Экономика – 42-66-73. Кульгура – 42-66-76. Социал ишле – 42-75-82, 40-59-18. Журетла, туризм эм спорт – 40-39-93, 42-66-71. Окуюучула бла байламлыкъла жюрютоуу эм жазылыуу – 42-37-94. Энци корреспондент – 42-68-72. Операторла – 42-66-85, 40-28-97.

Редакция авторла бла къагыгъат жюрютмейди. Къол жазмалагъа рецензия этилмейди эм ала артыкъа къайтарылмайдыла. Газетде басмаланган материаллада айтылгын оноула редакцияны оноуу бла келишимге боллукдула. Алада айтылгын хар зат ючюн Россей Федерацияны Басманы юсюнден законна тийишлиликде материалланы авторлары кеслери жууаплыдыла. Редакция авторладан 400 газет тизгинден (машина бла жазылган 5-6 бет) кённо алмайды. Газет Связны, информация технологияланы элма асламлы коммуникацияланы ишлери жаны бла федерал надзор къулукыну (Роскомнадзорну) Къабарты-Малкъарда управленисында 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди. Регистрация номер – ПН № ТУ07-00118. Индекс - П 5893

Газетни басмагъа «КЪМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службысы хазыр этгенди. Газет «Издательство «Южный регион» ООУ-ну типографиясында басмаланнганды. Старвополь край, Ессентуки ш., Нильский орам, 5а
Газетлени ислерине тапдыруу ючюн КЪМР-ни почта связны федеральный Управленисы жууаплыды. Телефонла: 76-01-21
Газетлени розничлагъа сатгы ючюн КЪМР-ни «Роспечать» акционер обществос жууаплыды. Телефон: 42-69-34
Газет ийыкыда юч керме чыгъады – геуюрге, орта, шабат кюнледе.

Номерге графикте керме 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды
ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГЪАРГАНЛА:
Додуланлы Мадина – дежурный редактор; Кучукъланы Сафиат, Кетенчиланы Зулфия – жууаплы секретарыны орунбасары; Мокъаланы Зухура (1-чи бет), Зезаланы Лида (2-чи бет), Гелияланы Валентина (3-чу бет), Ахматланы Люаза (4-чу бет) – корректорла.
Тиражы 1649 экз. Заказ № 652
Багъасы 10 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:
360000, Нальчик шахар, Лени атлы проспект, 5
электрон почта: elbor_50@mail.ru